

11 8 X 1986

Bořislav

Vytlačil

c. p. m. / Vojanov

40/3a

Ústav pro kulturně výchovnou činnost v Praze, Blanická 4

KRAJSKÉ LIDOVÉ KONZERVATOŘE

- TŘÍDA DRAMATICKÉ VÝCHOVY DĚTÍ

Učební osnovy dvouletého kursu

Praha 1985

3194/85/ZUČ

Vzorové osnovy pro lidové konzervatoře

Kurs dramatické výchovy dětí

I. Metodický úvod

Kurs je určen v první řadě vedoucím dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů, mohou se ho však zúčastnit i další zájemci, zejména učitelky mateřských škol a 1. - 4. tříd ZŠ, vychovatelky školních družin a dětských domovů, pionýrští vedoucí i všichni ostatní pedagogové, kteří mohou dramatickou výchovu uplatňovat jako jednu z výchovných metod. Výjimečně je možno do kursu přijmout dospívající mladé lidi - odchovance dětských souborů, kteří svým vedoucím pomáhají jako "mladí vedoucí" a pod jejich vedením se zapracovávají. Jinak nedoporučujeme přijímat dospívající bez zkušeností v práci se souborem a bez vazby na konkrétní dětský divadelní kolektiv, protože zpravidla nebývají pak schopni v praxi získat možnost uplatnění /např. prosadit na škole ustavení souboru apod./.

Cílem studia v kursu dramatické výchovy je osvojení komplexu vědomostí a dovedností potřebných k vedení dětského kolektivu divadelního, loutkářského, recitačního nebo kombinovaného, nebo k uplatnění dramatické výchovy v rámci nespecializovaného kolektivu a všeobecné výchovy a výuky dětí. Absolvent kursu má mít především schopnost komunikovat a citlivost v sociálním kontaktu se zvláštním zřetelem k chápání potřeb a zájmů dětí té věkové skupiny, s kterou v praxi pracuje. Musí být tvořivý, mít rozvinutou fantazii a představivost, citlivé vnímání, kultivovanou řeč a pohyb. Musí být schopen zapojovat se do hry, případně spolu s dětmi vystoupit na jevišti. K své práci potřebuje dobrou znalost teoretických základů dramatické výchovy, pedagogicko psychologických otázek oboru, dobrý přehled o dětské literatuře /jak osobní čtenářskou zkušenost, tak historický přehled a znalost základů teorie/ a o dě-

jinách divadla a dramatu. K vedení kolektivu dramatické výchovy dětí je dále zapotřebí získat řadu speciálních dovedností a osvojit si příslušné pracovní postupy, a to jak obecně /v praktických předmětech/, tak speciálně pro některou složku nebo žánr /specializace/. Absolvent kursu má být schopen připravit s dětmi veřejné vystoupení v příslušném oboru a samostatně si pro ně připravit předlohu /úprava nebo adaptace hry, dramatizace, sestavení pásma apod./.

Výchovně-výukový proces v kursu dramatické výchovy má dvojí účel: a/ posluchač si musí potřebné dovednosti osvojit sám na sobě, tj. musí nejprve projít tímtež procesem, jakým procházejí děti v jeho kolektivu,

b/ osvojit si metodiku práce s dětmi. Tato dvojakost výuky klade značné nároky na tým lektorů, kteří mají vzájemně spolupracovat, spolu s pedagogickým vedoucím a hlavním lektorem hledat mezipředmětové vazby tak, aby se účinek násobil; tj. lektoři mají mít shodný základní postoj k dramatické výchově a ve své práci využívat vědomosti a dovednosti posluchačů získaných v jiných předmětech. Náročnost kursu pro lektory spočívá dále v tom, že dramatická výchova je obor mladý a každý kurs by měl být přínosem i k prohloubení metodiky práce na tomto úseku - výchova pedagogů pro dramatickou výchovu dosud není u nás zavedena na školách, proto kursy v rámci lidových konzervatoří vlastně vytvářejí i předpoklady pro budoucí řádnou školní přípravu učitelů dramatické výchovy. Z každého kursu by tedy měly být zpracovány zkušenosti pro potřebu dalších organizátorů i lektorů. Tyto osnovy jsou zpracovány na základě zkušeností kursu dramatické výchovy v rámci vzdělávacího střediska ÚKVČ v Solenicích /1977-79/, lidové konzervatoře Severomoravského kraje /1979-81/ a právě probíhající lidové konzervatoře Východočeského kraje /od r. 1982/. Předmět režie byl poprvé zařazen až v posledně jmenovaném kursu, a to proto, že dosud v metodice dramatické výchovy ne-

došlo k hlubší teoreticky podložené a metodicky propracované aplikaci režijních postupů na práci s dětmi. Práce na inscenaci s herci v divadle se totiž od práce s dětmi liší velice významně. Velmi citlivá je tedy otázka volby lektora, jímž nemůže být jakýkoli profesionální režisér, ale jen ten, který má praxi v uplatňování týmové a kolektivní práce na inscenaci.

Velmi důležitý je i výběr ostatních lektorů. Zejména profilující předměty, speciálně zaměřené na dramatickou výchovu /dramatická hra s metodikou, dramaturgie a dramatizace, úvod do teorie dram. výchovy a specializační předměty/ by měly být obsazeny lektory, kteří mají zkušenosti z praxe dramatické výchovy. Pro další předměty je možno získat i jiné odborníky, kteří z práce s dětmi nemají zkušenosti, ale pokud možno takové, kteří jsou ochotni hledat cesty aplikace a rozvíjet dále - byť v dílčí disciplíně - metodiku dramatické výchovy.

Základem výuky v kursu je praktická činnost posluchačů, tj. jejich aktivní účast na všech předmětech. Základem některých předmětů je přednáška, podle možnosti však má být spojována s praxí, přinejmenším odkazy na předměty praktické /proto je výhodné, jestliže se lektor teoretického předmětu alespoň příležitostně seznámí s průběhem práce v praktických předmětech/. Je vhodné, jestliže je tato výuka doplněna pozorováním, tj. např. hospitací v hodinách zkušených vedoucích a lektorů, účast na metodických ukázkách apod. Vhodné je také spojení některých konzultací s přehlídkami dětských souborů, s účastí na hodnoceníh apod.

V druhém ročníku jsou zařazeny specializační volitelné předměty. Záleží na složení posluchačů, které ze specializací budou zvoleny. Lze volit mezi alternativami -

1. autorsko-dramatizátorský seminář
2. seminář teorie a metodiky

3. práce s loutkou
4. dětský přednes

Rozsah kursu předpokládá v každém ročníku 220 hodin, 10x za rok konzultace 16 hodin a letní soustředění á 60 hodin.

Pokud bude nutno snížit počet hodin, doporučujeme krátit v předmětech teoretických /přednášky/, kde lze výuku řešit úvodem do studia, samostatným studiem a konzultací k němu. Praktické předměty by měly být kráceny co nejméně, zejména dramatická hra s metodikou režie, pohybová výchova a technika řeči mají mít dostatečný počet hodin.

Kurs klade značné nároky na prostor. Většina praktických předmětů vyžaduje dělenou výuku, tj. nejméně dvě místnosti současně. Pro některé předměty jsou zapotřebí volné sály, nezastavěné nábytkem, s čistou podlahou a dobrou akustikou /herecká výchova, dramatická hra s metodikou, pohybová výchova/, specializované prostory vyžaduje režie, práce s loutkou a dětský přednes /prostor pro vystoupení - větší stupínek, malé jeviště apod. a možnost práce u stolu/.

Pro kurs je třeba dále zajistit literaturu. Některé publikace jsou vydány kulturně výchovnými zařízeními, knižní vydání v tomto oboru jsou často k dostání jen v některých specializovaných prodejnách v Praze. Proto doporučujeme organizátorům kursů zajistit literaturu hromadně.

Požadavky na další technické a učební pomůcky musí stanovit každý lektor podle svého konkrétního rozpracování osnov.

II. Rámcový učební plán

Obecná část	24 hod.	Zk
1. Úvod do dramatické výchovy	10 hod.	Zk
2. Psychologické otázky dramatické výchovy..	10 hod.	Zk ^{spol-}

3. Herecká výchova 30 hod.
4. Dramatická hra s metodikou 90 hod.
5. Technika řeči 40 hod.
6. Pohybová výchova 40 hod.
7. Literatura pro děti a mládež 40 hod. - Zk.
8. Úvod do dramaturgie a dramatizačtorský
seminář - povinný 20 hod.
volitelný 30 hod.
9. Režie v dětském souboru 50 hod.
10. Dějiny divadla a dramatu 40 hod. - Zk.

Volitelné předměty:

11. Práce s loutkou 30 hod.
12. Dětský přednes sólový a kolektivní ... 30 hod.
13. Seminář teorie a metodiky dram. vých.. 30 hod.

Zkoušky se skládají jen z označených předmětů /úvod do teorie a psychologické otázky společně/, z ostatních předmětů klasifikované zápočty.

TABULKA K UČEBNÍMU PLÁNU - ROZDĚLENÍ ROČNÍKŮ

	1. úvod	2. psych.	3. her.	4. DH.	5. TR	6. PÚ	7. DL	8. Dtg	9. Rež	10. DDD	11. L	12. DP	13. sem.	zkoušky	celkem
I.roč.	10	10	30	30	20	20	40	20	-	15	-	-	-	5	200 20 ⁺
II.roč.	-	-	-	60	20	20	-	-	50	25	-	-	-	5	180
Specializace II. roč.								30							
											30				
												30			
													30		30 4 ⁺ 6 ⁺⁺
celk.	10	10	30	90	40	40	40	50	50	40	30	30	30	10	440

⁺ Dále je zařazeno 24 hodin obecné části

⁺⁺ 6 hodin závěrečné zkoušky

III. Přijímací řízení a kontrola studia

Před zahájením kursu je vhodné svolat přihlášené posluchače k přijímací zkoušce. Zpravidla budou přijati všichni zájemci, je však třeba, aby si o nich učinil představu vedoucí lektor, pedagogický vedoucí kursu, případně další člen lektorského týmu. Přijímací řízení má mít dvě části - pohovor o práci každého posluchače, o jeho předběžném vzdělání, praxi v dramatické výchově a představách o průběhu a charakteru kursu. V této fázi lze přesněji vysvětlit metodu a obsah výuky a cíl kursu, případně lze eliminovat ty, kteří se přihlásili omylem. Nejvhodnější je uspořádat tuto besedu ve větších skupinách nebo hromadně, aby se současně posluchači navzájem poznali. Druhou část přijímacího řízení tvoří praktická cvičení, vedená lektorem dramatické hry. V těchto cvičeních se má vedení kursu především seznámit se schopnostmi jednotlivých posluchačů a podle toho případně upravit konkretizaci osnov. Praktická část slouží také k rozdělení posluchačů do skupin pro praktické předměty.

Zkoušky z teoretických předmětů se skládají ústně, obvyklou formou. V praktických předmětech se dávají klasifikované zápočty. Lektor má zápočet podmínit splněním praktického úkolu podle charakteru předmětu. Týká se to zejména dramatické hry s metodikou, kde by si posluchači k zápočtu za ročník měli připravit metodickou ukázkou vedení her a cvičení se spolužáky nebo s dětmi, dramatizátorského semináře /i povinné části/, kde každý posluchač provede praktický pokus

o dramatizaci třeba jen krátké prózy, a dále režie a specializačních předmětů. Každý posluchač si podle své specializace zvolí některý z těchto úkolů jako diplomový a provede jej ve větším rozsahu.

Závěrečná zkouška může být provedena formou hodnocení tohoto diplomového úkolu skupinou lektorů, jeho obhajobou a

závěrečným pohovorem s posluchačem s ohledem na jeho praxi v dramatické výchově.

IV. Osnovy jednotlivých předmětů

OBECNÁ ČÁST - 24 hod.

1. Úvod do teorie a praxe kulturně výchovné činnosti /8 hod./

1. Marxisticko leninské pojetí kultury

Rozsah, obsah a struktura pojmu kultura. Kultura jako produkt společenské práce. Společenský a třídní charakter kultury, jeho obsah a historický význam. Kultura a ideologie. Internacionální charakter a národní rysy socialistické kultury.

2. Socialistická kulturní revoluce

Marxisticko leninské pojetí kulturní revoluce. Leninské pojetí demokratické kultury. Problematika kulturního dědictví. Obecné a zvláštní v kulturní revoluci. Dlouhodobý charakter socialistické kulturní revoluce. Současná etapa rozvoje kulturní revoluce, její vztah k vědecko-technické revoluci. Specifické rysy kulturní revoluce v rozvinuté socialistické společnosti.

3. Socialistický způsob života

Změny vztahu člověka k práci a společnosti. Vytváření socialistických vztahů mezi lidmi. Význam socialistického uvědomění a přesvědčení. Změny ve způsobu života lidí a upevňování socialistického způsobu života. Růst společenské a osobní spotřeby, rozvoj kulturních potřeb lidí. Problematika volného času. Rozvoj tvořivých sil člověka, formování jeho harmonicky rozvinuté osobnosti jako poslání kulturně výchovné práce. Přežitky ve vědomí lidí a jejich překonávání. Principy socialistického způsobu života a jeho utváření.

4. Socialistická kulturní politika

Podstata a úkoly kulturní politiky komunistické strany a socialistického státu. Ujasnění pojmu kulturní politika. Základní leninské principy kulturní politiky, její třídnost, stranickost, ideovost a lidovost. Vztah kulturní politiky a ideologie, umění a politiky, kultury a politiky. Stanovení kulturně politických cílů a úkolů z hlediska celospolečenských potřeb a na základě poznání objektivních zákonitostí a společenského rozvoje. Kulturní politika KSČ v době mezi dvěma světovými válkami. Kulturně politická linie IX. sjezdu KSČ a kulturní politika KSČ v padesátých letech, příčiny a projevy krizové situace v oblasti kultury na sklonku šedesátých let. Kulturně politická linie XIV. sjezdu a XV. sjezdu KSČ.

5. Hlavní cíle, úkoly a obsahové směry kulturně výchovné činnosti

Kulturně výchovná funkce socialistického státu a systému řízení v oblasti kultury. Vedoucí úloha strany a řídicí funkce socialistického státu. Funkce národních výborů, síť kulturních a kulturně výchovných zařízení národních výborů a jejich funkce. Úkoly a působení ministerstva kultury ČSR, soustava ústředních odborných ústavů a pracovišť; vymezení pojmu kulturně výchovná činnost. Úkoly společenských a zájmových organizací, jejich vztahy k národním výborům a jejich zařízením. Funkce poradních orgánů. Dokumenty, určující hlavní obsahové směry a hlavní úkoly kulturně výchovné činnosti, systém zásad a metodických pokynů, dlouhodobých a ročních plánů rozvoje, jejich tvorba a funkce. Hlavní úseky kulturně výchovné činnosti, jejich specifické nástroje a úkoly. Volný čas jako významný faktor rozvoje člověka. Ideový, etický a esteticko-výchovný význam kultury a umění pro rozvoj osobnosti

Základní princip kulturně výchovné práce s mládeží. Kulturní oddechová rekreace a společenská zábava jako součást kulturně výchovné činnosti. Využití zájmových uměleckých aktivit v jednotlivých oblastech kulturně výchovné činnosti.

6. Aktuální otázky kulturní politiky

Aplikace principů socialistické kulturní politiky na současné úkoly a problémy se zaměřením na problematiku kraje a okresu.

2. Základní otázky marxisticko leninské estetiky, teorie umění a estetické výchovy /10 hod./

1. Předmět estetiky a teorie umění. Základní estetika.

Estetické osvojování světa člověkem.

Výklad pojmu estetika. Dialektický charakter estetika. Oblasti estetika, vztah mezi estetickým a uměleckým. Současné pojetí předmětu estetiky. Vztah estetiky k jiným společenským vědám. Marxistická estetika a společensko politická praxe, umělecká tvorba a tvorba socialistického životního způsobu. Základní estetické kategorie. Estetický jev. Oblasti estetických jevů umění, jevy v oblasti mimoumělecké. Marxistické pojetí estetického osvojování. Estetický cit, estetické nazírání, vnímání a estetické zkušenosti. Estetický požitek a prožitek. Poznání a hodnocení. Charakteristické znaky estetického hodnocení. Estetický soud. Estetická funkce, normy a hodnoty. Vztah estetické funkce k ostatním funkcím. Funkce estetická a komunikativní. Norma v estetice. Estetická hodnota. Vztah hodnoty a hodnocení.

2. Působení uměleckého díla, jeho výklad a interpretace.

Výrazové prostředky jednotlivých uměleckých druhů

Estetické vnímání, jeho mechanismus a sociální cha-

rakter. Aktivní charakter, vnímání uměleckého díla - spoluúčast diváka, čtenáře, posluchače. Problém srozumitelnosti uměleckého díla. Specifičnosti vnímání různých druhů umění a jejich vztahu. Společnost a umělec. Umělecké dílo jako soubor hodnot a významů. Struktura díla, jeho obsah a forma, materiál, výrazové prostředky. Problematika interpretace uměleckého díla a jeho reprodukce. Výklad a interpretace jako část působení uměleckého díla.

a/ Výrazové prostředky výtvarného umění.

Linie, barva, světlo, rytmus a pohyb a problematika plochy a prostoru, objemu a hmoty v architektuře, sochařství a malířství. Historický vývoj. Postavení fotografie v souvislostech výtvarného umění.

b/ Výrazové prostředky hudby.

Melodie, polyfonie, harmonie, Rytmus a tempo. Dynamika a agogika. Zvuková barva /tónika/. Tektonika Takt jako základní jednotka metrorytmie a tektoniky. Vokální a vokálně instrumentální formy. Stručný dějinný vývoj.

c/ Výrazové prostředky slovesných žánrů.

Slovo, řeč a literatura. Vzájemné vztahy, dramatický princip. Výraz epický, lyrický, a dramatický, základní způsoby a formy slovesného sdělování. Stručný přehled dějin literatury a slovanského umění.

d/ Výrazové prostředky tance.

Lidový tanec a jeho formy. Lidové tance v ČSSR a tance jiných národů. Historické /dvorské/ tance, národní společenské tance. Standartní a latinské tance. Současný společenský tanec.

3. Předmět, formy a metody estetické výchovy

Estetická výchova jako složka komunistické výchovy a její společenský význam. Vztah estetické výchovy k ostatním složkám komunistické výchovy: cíle, úkoly

estetické výchovy. Metody a formy estetické výchovy. Výchova umělecká a estetická. Vztah estetické výchovy k estetice a pedagogice v oblasti estetické výchovy, umělecké estetické jevy, mimoumělecké estetické jevy. Oblast umění: obsah pojmu umění. Specifičnost jednotlivých uměleckých oblastí. Oblast mimouměleckých estetických jevů: práce, životní prostředí, společenský život, člověk jako estetický objekt.

3. Úvod do teorie a praxe zájmové umělecké činnosti /6 hod./

3.1. Postavení a funkce ZUČ v socialistické společnosti

Závěry XV. sjezdu KSČ pro oblast zájmové umělecké činnosti. Funkce zájmové umělecké činnosti /ideově výchovná, umělecko poznávací, esteticko výchovná, komunikativní, sdružovací, heuristická, zábavní/. Specifické cíle a úkoly ZUČ při rozvoji socialistické kultury, kulturního života a kulturně výchovné práce.

2. Organizace, řízení, ideově odborná metodická péče, plány rozvoje

Systém organizace a řízení zájmové umělecké činnosti; ministerstvo kultury ČSR a orgány národních výborů - hlavní odpovědnost, řídicí a koordinační funkce v této oblasti. Úkoly společenských organizací a institucí a jejich specifické odpovědnosti za rozvoj oblasti zájmové umělecké činnosti. Rady ZUČ, funkce a poslání. Kolektivy zájmové umělecké činnosti a její zřizovatelé, zřizovatelé zájmových uměleckých kolektivů. Povinnosti a práva zřizovatele. Ideově odborná metodická péče o rozvoj zájmové umělecké činnosti. Úloha ústavu pro kulturně výchovnou činnost jako ústředního metodického zařízení v oblasti zájmové umělecké činnosti. Úloha krajských a okresních kulturních středisek. Společenské organizace, instituce, kulturní a umělecká zařízení, která zajišťují odbornou péči. Formy a me-

tody ideově odborné metodické péče. Organizátorské otázky. Význam závěrů XV. sjezdu KSČ v oblasti zájmové umělecké činnosti. Plán rozvoje zájmové umělecké činnosti do roku 1980 /usnesení vlády ČSR č. 46/1977/ - programové cíle a plán opatření. Současný stav realizace plánu. Aktuální problematika v krajích a okresech.

3. Výchovné aspekty ZUČ, výchovné funkce uměleckého vedoucího, výchovná úloha kolektivu

Zájmová umělecká činnost a její výchovné poslání při rozvoji harmonické osobnosti. Realizace výchovného poslání ZUČ v konkrétní praxi. Specifika výchovného aspektu v jednotlivých oborech ZUČ. Osobnost vedoucího kolektivu. Pedagogicko psychologické předpoklady práce vedoucího. Vedoucí a kolektiv - vzájemné vztahy výchovný vliv. Výchovný význam kolektivu ZUČ směrem členům kolektivu; výchovné působení na publikum.

4. Specifické problémy dětské ZUČ

Začlenění dětské zájmové umělecké činnosti do systému výchovy dětí. Aktivita mimoškolní; mimoškolská zařízení a dětská zájmová umělecká činnost. Dětská zájmová umělecká činnost v sociální péči a v terapii. Vztah výchovného procesu a výsledného produktu v dětské zájmové umělecké činnosti. Problematika veřejného využití.

Vliv dětské zájmové umělecké činnosti na morální výchovu a na výchovu ke kolektivnosti. Rozvíjení tvořivosti dětí. Vliv na aktivní přístup k životu. Dětská zájmová umělecká činnost a estetická výchova ve výchovném systému Pionýrské organizace Socialistického svazu mládeže. Soutěže dětské zájmové umělecké činnosti. Specifické problémy dětské ZUČ v jednotlivých oborech.

5. Zájmová umělecká činnost a systém "Kultura a mládež"

Význam ZUČ pro systém. Formy a metody, začlenění ZUČ do systému

- a/ aktivní zájmová umělecká činnost dětí a mládeže jako neoddělitelná součást systému
- b/ vystoupení vyspělých kolektivů a jednotlivců v rámci pořadů připravovaných pro systém.

1. Úvod do dramatické výchovy - 10 hod.

Metoda: přednáška

Cíl předmětu: uvedení do problematiky, upozornění posluchačů na vazby mezi teorií a praxí, zdůvodnění potřeby mnohostrannosti vzdělání vedoucího kolektivu dramatické výchovy, vazby mezi předměty kursu.

1.1. Vývoj dramatické výchovy a její situace u nás a ve světě /2 hod./

Řádové divadlo /jezuité/, J.A. Komenský, obrození, 20. - 30. léta našeho století, po r. 1945, současnost.

Vznik tvořivého dramatu v souvislosti s "novou výchovou" /1924, USA/. Evropa od 40 let našeho století, mezinárodní organizace AITA/IATA a dramatická výchova. Přehledy dětských divadelních a loutkářských souborů, dětský přednes od počátku 70 let.

1.2. Tradiční pojetí dětského divadla a současné tendence /2 hod./

Divadlo živě hrané a divadlo loutkové - rozdíly ve vývoji. Pojetí dětského divadla jako nápodoby divadla dospělých. Současné tendence v divadle mládeže, jejich vliv na dětské divadlo. Vztah metodiky a inscenační praxe, tzv. ukázky metodiky práce s dětmi.

1.3. Cíle dramatické výchovy /3 hod./

Angažovaná činnost ve společnosti, tvůrčí plnění odborné práce, aktivní účast na kulturním životě. Hierarchie těchto cílů, jejich platnost pro různé skupiny mládeže. Úkoly dramatické výchovy - harmonický rozvoj sociální a individuální, doplňování školní výcho-

vy a vzdělávání, kompenzace běžných poruch v sociálním přizpůsobování, vyhledávání talentů.

1.4. Obsah dramatické výchovy /3 hod./

Člověk a jeho vztahy k prostředí - rozvíjení jednotlivých stránek osobnosti /pozornost, vnímání, obrazotvornost, pohyb, řeč, city, myšlení/. Rozvíjení sociálních vztahů a dovedností, komunikace. Divadelní umění, drama a literatura - lidské jednání, osoba, děj, počáteční konflikt, dramatická situace.

Literatura: E. Machková: Základy dramatické výchovy, SPN 1980

Dětské divadlo 1, Albatros 1976

O. Zich: Estetika dramatického umění, Praha 1931 nebo M. Česal: Teorie dramatu a loutková hra, ÚDLUT 1970

Zpracovala: E. Machková

2. Psychologické otázky dramatické výchovy - 10 hod.

Metoda: přednáška

Cíl předmětu: navázat na předchozí psychologické vzdělání účastníků /zejm. učitelů/, event. vést posluchače k jeho doplnění samostatným studiem a četbou. Rozšířit znalosti z obecné, vývojové, sociální a pedagogické psychologie vybranými kapitolami, které mají bezprostřední vztah k dramatické výchově.

2.1. Základy obecné a vývojové psychologie - přehled a opakování /2,5 hod./

Pozornost, vnímání, obrazotvornost, myšlení, paměť, řeč, emoce, sentimenty, vůle, Psychologické zvláštnosti předškolního věku, mladšího školního věku, puberty, adolescence.

- 2.2. Vybrané kapitoly z psychologie osobnosti /2,5 hod. /
Temperament a konstituce; vlohy, schopnosti, nadání, talent; speciální schopnosti a inteligence; schopnosti a dovednosti. Osobnost a motivace, potřeby primární a sekundární, zájmy, postoje, životní sloh, hodnotové orientace.
- 2.3. Vybrané kapitoly ze sociální psychologie /2,5 hod./
Sociální skupiny, jejich klasifikace, vliv skupiny na jedince, skupinové normy, sociální role ve skupině, pozice členů, vztahy ve skupině. Sociální komunikace. Model skupiny, sociální klima ve skupině a styl vedení. Základy sociometrie /sociogram v praxi vedoucího skupiny dramatické výchovy/.
- 2.4. Speciální otázky ve vztahu k dramatické výchově /2,5/
a/ psychologie tvořivosti - kreativita, faktory tvořivosti, tvořivost a tvorba, roviny tvořivosti, kreativní a antikreativní situace a vlivy;
b/psychologie hry - pojem hry, nejvýznamnější teorie hry, fantazie a hra, hra a nápodoba; klasifikace dětských her, hry dramatické, námětové; vztah hry spontánní a řízené, věkové zvláštnosti hry a dětí, hry dospělých; hráč a herec.

Literatura základní:

- A.V. Petrovskij a kol: Vývojová a pedagogická psychologie, SPN. 1977
- P. Říčan: Psychologie osobnosti, Orbis 1975
- Z. Zaborowski: Sociální psychologie a výchova, SPN 1965
- J. Langmaier-Z. Matějček: Psychická deprivace v dětství, SPN 1974 nebo:
Výpravy za člověkem, Odeon 1981
- J. Hlavsa a kol.: Psychologické otázky výchovy k tvořivosti, SPN 1981
- S. Millerová: Psychologie hry, Panorama 1978

rozšiřující a prohlubující:

S.L. Rubinštejn: Základy obecné psychologie, SPN 1964

V. Příhoda, Ontogeneze lidské psychiky I. a II. SPN 1967

Zpracovala: E. Machková

3. Herecká výchova - 30 hod.

Metoda: praktické cvičení doplněné výkladem

Cíl předmětu: umožnit vedoucím dětských dramatických kolektivů rozvinutí vlastních hereckých předpokladů, které jsou u každého vedoucího podmínkou práce. Ověření si základních prvků vnitřní i vnější herecké techniky.

3.1. Uvolnění - soustředění - hravost /5 hod./

Okruh veřejné samoty.

3.2. Pravdivost - přirozenost /5 hod./

Rozvíjení osobnostních prvků. Já v jistých jednoduchých mnohokrát již zažitých okolnostech. Veřejné sdělení běžné životní zkušenosti a situace. Míra divadelní sdělnosti. Dívat se, vidět, slyšet, poslouchat.

3.3. Komunikace /5 hod./

Prostor, věci v prostoru, partner. Vztahové a pocitové odlišnosti. Změny okolností - přirozenost, pohotovost reakcí. Hnací motor pravdivého jednání - "CHCI". Střetnutí dvou "CHCI" - konflikt.

3.4. Představivost a fantazie /5 hod./

Představa neznámého. Pravdivé jednání v situacích a tématech se kterými já sám nemám životní zkušenosti. Proměnlivost. Typičnost a atypičnost. Ozvláštnění. Práce na tématu a daném textu.

3.5. City a afekty /5 hod./

Libost a nelibost. Sdělnost nejelementárnějších konkrétních citů a pocitů. Proměny intenzity. Předjímání a přejímání. Vnitřní monolog. Skryté dané okolnosti.

3.6. Cvičení a hry /2,5 hod./

"Emocionální paměť", tělový pocit - mluva těla /mimika, gesto/, znak, temporytmus, dynamika.

3.7. Od improvizace k etudě, /2,5 hod./

popřípadě kolektivní práce na krátké textové předloze, dialog, monolog

Literatura:

R. Lukavský: Stanislavského metoda herecké práce, SPN 1978

J. Císař: Nástin metodiky amatérského herectví, ÚKVČ + KKS
Hradec Králové, 1982

Zpracovala: Soňa Pavelková

4. Dramatická hra s metodikou -/90 hod./

Metoda: Praktická cvičení doplněná výkladem

Cíl předmětu: Osvojení praktických dovedností nutných pro vedení dětí, jeho principů a zásad; seznámení s širokým okruhem dramatických her a cvičení; osvojení metodiky dramatické výchovy v celém rozsahu. Hlavní předmět.

4.1. Vytváření skupiny /10 hod./

Hry pomáhající vytvořit partu jakožto základ pro tvořivou hru. Celoskupinové hry bez soutěžitosti.

4.2. Aktivní účast na společné hře /5 hod./

Dětem běžně známé hry, většinou folklórní, spoluúčast na těchto hrách. Obohacování dětských lidových her dramatickými prvky, vedení dětí k aktivitě, k podněcování jejich nápadů.

4.3. Soustředění, vnímání /5 hod./

Objevování sebe a okolního světa, probouzení. Od slyšení k poslouchání, od hledění k pozorování. Hry čichové, hmatové. Hry na paměť a pozornost. Jednoduché dialogy, vyprávění příběhu po kruhu.

4.4. Rytmus /10 hod./

Rytmus jako organizující princip dramatické hry, kázeň a soustředění, vytváření smyslu pro formu, rytmus jako hlavní činitel přednesu. Zvládnutí rytmu a dynamiky pohybem, zvukem, slovem. Rytmické hry s vytleskáváním, s kontaktem, uvolňovací rytmické hry pohybové, rytmicko-dynamické hry výrazové, rytmicko-dynamický kruh. Vyjádření zvukem, slovem, výrazem, pohybem. Práce s jednoduchým dětským veršem, s lidovou poezií.

4.5. Představivost, fantazie /5 hod./

Náměty pohádkové, dobrodružné, fantastické příběhy z dětského života. Pomocí "kdyby" vést děti k vybavování zažitého /představy/ a k rozvíjení fantazie, vycházející ze zážitků převzatých /čtení, film, televize/. Jednoduchý konflikt, dramatická situace.

4.6. Vnitřní a vnější napětí, uvolnění /5 hod./

Hry s různým stupněm vnitřního i vnějšího napětí, uvolnění závislosti na různých druzích a stupních citů a pocitů. Osvojování schopnosti reprodukce, zdivadelnění a sdělnosti dramatické hry.

4.7. Prostorové cítění /5 hod./

Vztah k prostoru, věcem a lidem v něm. Hry s rytmem jako s organizujícím prvkem. Hry na změnu prostředí /výtvarné cítění/. Hry s kuželkami, s míči apod.

4.8. Hry s předmětem /5 hod./

Hra s reálným předmětem, s rekvizitou zástupnou a imaginární.

4.9. Práce s textem /10 hod./

Improvizace vycházející z předlohy, zvládnutí dramatického tvaru. Uvědomit si roli v příběhu, přirozeně reagovat na změny daných okolností. Zvládnutí uzlových bodů příběhu.

- 4.10. Propojenost všech získaných dovedností /20 hod./
Aktivně se podílet na realizaci pořadu - společná příprava na základě zvoleného tématu nebo předlohy. Zahrnuje všechny funkce a dovednosti z oddílů 4.3 - 4.9.
- 4.11. Metodika práce s dětmi - shrnutí /10 hod./
Základy metodiky správného vedení dramatických her - motivace, vybírání námětů ze zkušeností dětí. Podněcování spontánního dětského projevu, vedení dětí k osvojování technických prvků, všech vnitřních i vnějších pravidel dramatické hry.

Literatura:

- M. Disman: Receptář dramatické výchovy, SPN 1982
E. Machková: Základy dramatické výchovy, SPN 1980
E. Machková: Zásobník dramatických her a improvizací, OKS
Praha- Západ, 1983
J. Mlejnek: Dětská tvořivá hra, KKS Hradec Králové 1981
Dětské divadlo, Albatros 1976

Zpracovala: Soňa Pavelková

5. Technika řeči - 40 hod.

Metoda: Přednáška a praktická cvičení /individuální/

Cíl předmětu: Poskytnout posluchačům takovou míru teoretických znalostí, která je nutná nejen pro vlastní technický výcvik, ale i pro pedagogické vedení žáků. V individuálních cvičeních dovést výcvik k základnímu posazení hlasu a ovládnutí techniky modulací mluvené řeči. Na základě vlastních zkušeností z technického výcviku uvést posluchače do metodiky pedagogické práce.

5.1. Řeč - nástroj myšlení a sdělování / 2 hod./

Vývoj řeči a mluvního ústrojí: Složky respirační, fonační, artikulační; archaické a noetické funkce. Jak

se člověk učí mluvit. Vlivy prostředí na chybné návyky. /1 hod./

Význam dechu pro mluvní proces. Biologická a psychologická podmíněnost rytmu a intenzity dýchání. Typy dýchání - klady a zápory hrudního a bráničního dechu, význam smíšeného typu. Dechová ekonomie - klidové dýchání, doplňkový a rezervní vzduch. /0,5 hod/.

Individuální cvičení

Nácvik smíšeného typu dýchání /důraz na vdechovou fázi - zpomaleně/. Vyrovnávání intenzity výdechového proudu /důraz na výdechovou fázi - prodlužování/. Trénink břišních svalů - /Skupiny 2-3 osob po 0,5 hod./

5.2. Spektrum hlasu /2 hod./

Základní tón a alikvotní tóny. Individuální anatomické dispozice podmiňující jedinečnost a neopakovatelnost hlasové charakteristiky člověka. Fyziologie hlasového ústrojí - tvoření základního tónu 1,5 hod.

Individuální cvičení

Základní posazení hlasu

- uvolněné rozeznívání základního tónu

skupiny 2-3 á 0,5 hod.

5.3. Rezonanční dutiny /2 hod./

Hlasové, střední, prsní. Význam středních rezonancí.

Rezonance masky a hrdelní dutiny. Vox mixta. 1,5 hod.

Individuální cvičení

Rozeznívání masky ve vyšší poloze a s využitím retroretných a dásňových souhlásek a předních samohlásek

Udržování znělosti masky v nižších polohách

skupiny 2-3 á 0,5 hod.

5.4. Rejstříky lidského hlasu /2 hod./

Teorie jednoho nebo více rejstříků. Prolínání rezonancí masky a hrdelní dutiny ve středním rejstříku. Pře-

chody do extrémních rejstříků, /hlavového, prsního/ podle individuálních dispozic. Rozšiřování oblasti amfoterních tónů. Hlasový zlom. Význam dechu pro plné znění rezonancí. 1 hod.

Individuální cvičení

Rozeznávání hrdelní dutiny v nižších polohách s využitím zadních samohlásek. Propojování rezonancí masky a hrdelní dutiny /význam zdvihu měkkého patra a paterních oblouků při zadních samohláskách/

skupiny 4-6 1 hod.

5.5. Mluvená a psaná řeč /2 hod./

Společné prostředky: slovník, skladba. Výraznost mluvené řeči - bezprostřední hodnocení právě sdělovaného, zužování rozsahu pojmů. Modulace řeči jako výrazové prostředky výraznosti hlasové -/melodie, dynamika, barva,/časová - /tempo a rytmus/. Melodická modulace. Anatomická podmíněnost základní polohy hlasu. Důraz na uspořádání rezonančních poměrů /bez hlasových zlomů/ v navyklém rozsahu mluvené řeči. Rozšiřování rozsahu hlasu jako dlouhodobá záležitost a odborné vedení. 1 hod.

Individuální cvičení

Opakování se zrychlováním nádechů. Cvičení přídechů Melodické modulace. Propojování rezonancí masky a hrdelní dutiny už plní funkcí cvičení melodických modulací

skupiny 4-6 a 1 hod.

5.6. Dynamická modulace /2 hod./

Vliv plného znění rezonančních dutin na sílu hlasu bez přetěžování hlasového ústrojí /především hlasivek/ při tvorbě základního tónu. Význam dechové ekonomie při tvorbě čistého tónu v pianissimu bez dyšných šelestů. Udržování jednotné barvy hlasu v celém dynamickém rozsahu. Artikulace při dynamických změnách. Poměr mezi intenzitou tónu vokálu a charakteristických šumů konsonantů.

Mullerovy zákony: vztahy mezi dynamickou a melodickou modulací s ohledem na fyziologii hlasového ústrojí. 1 hod.

Individuální cvičení

Cvičení dynamických modulací

Messa di voce v kantiléně ve střední poloze
v celém rozsahu
skupiny 4-6 á 1 hod.

5.7. Modulace barvy hlasu /2 hod./

Individuální barva hlasu podmíněna anatomicky. Modulace přesouváním těžiště do jednotlivých rezonančních okrsků. 1 hod.

Individuální cvičení

Cvičení modulace barvy hlasu ve střední poloze s proměnami intenzity znění rezonanční masky nebo hrdelní dutiny.

Změny polohy a barvy hlasu.

Práce s texty s možností uplatnění zvukomalby.
skupiny 4-6 á 1 hod.

5.8. Fyziologie artikulačního ústrojí /2 hod. /

Charakteristika a dělení hlásek hláskové soustavy českého spisovného jazyka. Samohlásky. význam předního formantu ústní dutiny. Význam čelistního úhlu a postavení jazyka pro formování předního formantu. Doplnková funkce rtů. Základní samohlásky a jejich varianty /rozdíl kvantitativní a kvalitativní 1 hod.

Individuální cvičení

Souhrnné procvičování dosud probraných prvků s péčí o plynulou návaznost se záměrem fixovat základní hlasovou rozcevičku s event. individuálními aspekty
skupiny 4-6 á 1 hod.

5.9. Souhlásky /2 hod./

Dělení podle způsobu a místa tvoření. Funkční podíl artikulujících orgánů /aktivních/ a účast orgánů pasivních. Pro práci v laických podmínkách při nápravě defektivních hlásek využívat logopedická střediska
1 hod.

Individuální cvičení

Artikulace

Procvičování artikulace na rytmizovaných textech /řikadla, rozpočítávadla/ ve volném tempu
Postupné zrychlování tempa a přechod od stylizovaného popěvku a kantilény k hovorové modulaci
skupiny 4-6 á 1 hod.

5.10. Resumé teoretických poznatků i praktických zkušeností z cvičení / 2 hod./

Individuální cvičení

Souhrnné opakování

Fixace základní rozcvičky

skupiny 4-6 á 1 hod.

5.11. Ortoepie /2 hod./

Přehled základních pravidel spisovné výslovnosti.
1,5 hod.

Individuální cvičení

Opakování základní rozcvičky

skupiny 2-3 á 0,5 hod.

5.12. Ortoepie /dokončení - 2 hod./

Výslovnost cizích slov. Použití dialektu ve spisovné řeči.
1 hod.

Individuální cvičení

Opakování základní rozcvičky

skupiny 4-6 á 1 hod.

5.13. Uvedení do hlasové pedagogiky /2 hod./

Návod k provádění analýzy řeči žáka. Stanovení individuálních metodických postupů na základě provedené analýzy. Vzájemná analýzy mezi posluchači zároveň s hodnocením dosavadních výsledků hlasových cvičení

5.14. Rozdílný přístup k žákům různých věkových stupňů /2 hod./

Herecké etudy jako prostředek hlasového výcviku. Využívání archaických funkcí mluvních orgánů k odstraňování defektů funkcí noetických. S narůstáním schopnosti abstraktního myšlení se zvyšuje schopnost sebekontroly od hry k autodidaktice

5.15. Úvod k praxi v hodinách herecké výchovy /2 hod./

Literatura základní:

V. Halada: Technika jevištní řeči, Orbis 1961

Š. Štembergová: Technika řeči starších dětí, OKS Příbram a
ÚDPM JF Praha 1980

B. Hála - M. Sovák: Hlas - řeč - sluch, SPN 1955

Výslovnost spisovné češtiny I. - Zásady a pravidla, Výslovnost slov českých, Academia 1967

Výslovnost spisovné češtiny II. - Výslovnost slov přejatých, Výslovnostní slovník, Academia 1978

B. Hála: Fonetika v teorii a praxi, SPN 1975

doplňující a rozšiřující:

M. Sovák: Uvedení do logopedie, SPN 1978

D. Musilová a kol.: Slovníček uměleckého přednesu, Středočeské KKS 1981

B. Engels: Dialektika přírody /Podíl práce na polidštění opice/ Svoboda 1950

K.S. Stanislavskij: Moje výchova k herectví II, Orbis 1953

Zpracoval: Vladimír Halada

6. Pohybová výchova - 40 hod.

Metoda: praktická cvičení s výkladem

Cíl předmětu: Speciální technická průprava, dokonalé zvládnutí těla a získání specifických pohybových dovedností, které se pak postupně vědomě, a tvořivě uplatňují v dramatických činnostech.

6.1. Analýza pohybu /2 hod./

Pánev, trup, páteř, dolní končetiny, horní končetiny. Základní informace o lidském těle z pohledu anatomického a o pohybových možnostech jednotlivých částí těla.

6.2. Základy pohybové průpravy /5 hod/

Procvičování: pánev, trup, páteř, dolní a horní končetiny /ve všech základních polohách/. Průpravné cviky pro jednotlivé části těla. Pohyb procítěný, vědomě, ale se současným využitím motivace.

6.3. Zásady správného držení těla /2 hod./

Dechová cvičení. Uvědomovací cvičení správného držení těla ve všech základních polohách. Využívání vhodné motivace i tanečních rekvizit - míč, šála, šátek, kruh, švihadlo.

6.4. Příprava na chůzi /2 hod./

Průpravné cviky ve všech polohách, které jsou základem chůze.

6.5. Základní akrobatická cvičení /2 hod./

Kotouly, přemet stranou, stoj o rukou. Základní technika a metodický návod k akrobatickým cvičením, které posilují svalstvo celého těla, zlepšují kloubní pohyblivost a zvětšují pružnost páteře.

6.6. Základní členění prostoru /5 hod./

Prostorová orientace, základní prostorové útvary. Průpravné cviky na prostorový cit pro směr a protisměr po-

hybu těla i v prostoru, schopnost vnímat prostor všemi smysly i celým povrchem těla.

6.7. Rytmická průprava /3 hod./

Takt, rytmus, tempo, dynamika, zesilování, zeslabování. Rytmická průprava vedoucí k pohybu správně vyváženému v čase, síle a prostoru.

6.8. Chůze /5 hod./

Druhy chůze - využití motivace. Procvičování chůze se současným cítěním partnerským a prostorovým.

6.9. Práce ve dvojicích /2 hod./

Cvičení ve dvojicích, základů partnerského kontaktu.

6.10. Využití tanečního náčiní v základní pohybové přípravě /5 hod./

Míč, kruh, šátek, šála, stuha, švihadlo. Rekvizita v podobě reálné /procvičování prvků základní pohybové techniky/ nebo imaginární /technicko-pohybová stránka je následným jevem/.

6.11. Základní prvky techniky pantomimy /5 hod./

Přenášení váhy, tahy, tlaky, imaginární rekvizita a tvary, zpomalený a zrychlený pohyb, impulsy, partnerská práce. Plasticita těla, rozšíření dramaticko-výrazových schopností.

6.12. Nástin stavby pohybových motivačních rozcviček /2 hod./

Pohybové rozcvičení, podporující zpružnění těla jakožto harmonického celku, Vypracování jednotlivých částí těla, bohatství a rozmanitost pohybového projevu.

6.13. Metodika práce s dětmi /3 hod./

Systematičnost postupu práce od jednoduchých prvků k pohybu složitějšímu. Odkazy na prvky tvořící daný pohyb, zpětné procvičování. Tvarová a rytmická čistota. Rozdílnosti přístupu k dětem a mládeži různých věkových stupňů. Odlišnost pohybové výchovy v dramatické výchově od práce v tanečním kolektivu nebo ZTV.

Literatura základní:

Jarmila Kröschlová: Základy pohybové přípravy tanečníka a herce, Orbis 1956

Jarmila Kröschlová: Nauka o pohybu, SPN 1975

Božena Viskupcová: Hudba a pohyb, Supraphon, 1972

Libuše Kurková: Dětská tvořivost v hudbě a pohybu, SPN 1981

Jiřina Ryšánková: Herec a pohyb, SPN 1968

Eva Machková: Zásobník dramatických her a improvizací, OKS Praha - západ 1983

Rozšiřující a doplňující:

Jarmila Kröschlová: Dobové tance 16. - 19. století, SPN 1979

Jarmila Jeřábková: Taneční příprava, SPN 1979

Marie Berdychová: Rytmiická gymnastika a tanec pro děti, Olympia 1973

Josefa Šimsová: Pohybová příprava v tanečních kroužcích, Středočeské KKS 1977

André van Lysebeth: Jóga, Olympia 1968

Václav Martinec: Lidské tělo - inspirace a nástroj dramatického projevu, ÚKVČ 1975

Zpracovala: Eva Magerová

7. Literatura pro děti a mládež - 40 hod.

Metoda: Přednáška a seminář

Cíl předmětu: Seznámit účastníky kursu se základní problematikou a zákonitostmi literatury pro děti a mládež i s jejími stručnými dějinami s ohledem na významná díla a osobnosti /v přednáškách/; orientovat účastníky kursu ve zdrojích kvalitních textů dětské literatury a seznámit je s možnostmi a způsoby využívání dětské literatury v dramatické výchově dětí /v seminářích/.

- 7.1. Úvod do problematiky literatury pro děti a mládež /4 hod/
Literatura pro děti a mládež jako nedílná součást celonárodní literatury; intencionální a neintencionální část četby dětí a mládeže. Vztah literatury pro děti a mládež a literatury pro dospělé; specifická funkce a funkce mimoestetické v dílech literatury pro děti a mládež.
- 7.2. Folklór a klasická literatura v četbě dětí /4 hod./
Folklór jako základní vrstva dětské literatury:, tzv. dětský folklór. Klasická díla literatury pro dospělé tvořící součást zlatého fondu četby dětí; neintencionální část četby dětí a mládeže.
- 7.3. Vznik a základní etapy vývoje české literatury pro děti /6 hod./
Literatura konce 18. století; literatura 19. století; počátku 20 století; meziválečná; literatura 40. let; po roce 1948; literatura 60. let; literatura nejnovější. Slovenská literatura pro děti a mládež.
- 7.4. Světová literatura pro děti a mládež./6 hod./
Nejdůležitější díla a osobnosti světové literatury pro děti.
- 7.5. Druhy a žánry literatury pro děti a mládež /6 hod./
Specifická poezie pro děti; lidová poezie; vývoj a typy umělé poezie pro děti. Próza pro děti a mládež, její žánry a žánrové varianty. Specifické výrazové prostředky literatury pro děti a mládež. Struktura žánrů dětské literatury a věková adresa, specifická literatura pro předškolní věk /otázky dospělého zprostředkovatele/; specifická kategorie "čtrnáctiletých" čtenářů /otázka přechodů mezi literaturou pro děti a literaturou pro dospělé/.

7.6. Literatura pro děti jako zdroj inspirace dramatických her /6 hod/.

Interpretace literárního textu; tematika; jazykové prostředky; kompozice; struktura díla; dominanty. Literární text jako východisko improvizací a materiál dramatických her.

7.7. Texty pro přednes dětí a dětských kolektivů /4 hod./

Nakladatelství Albatros a charakteristika jeho ediční činnosti; profil jednotlivých edic a knižnic. Ostatní nakladatelství vydávající dětskou literaturu /Mladá fronta, Československý spisovatel, Lidové nakladatelství, Práce, Svoboda, Panorama, Kruh, Profil, Blok, Severočeské nakladatelství, Západočeské nakladatelství/ Časopisy pro děti a mládež a jejich charakteristika /Sluníčko, Mateřídouška, Ohníček, Pionýr, Sedmička pionýrů, Pionýrská stezka, ABC/.

7.8. Dramatické texty pro děti /4 hod./

Loutkové i neloutkové hry pro dětské publikum do roku 1945; dramatika pro děti po 2. světové válce. Specifičnost dramatického textu určeného dětskému souboru; problematika dramatizace prozaického textu pro dětský soubor od počátků až do 60. let 20. století. Dramatické texty, dramatizace a adaptace literárních textů určené dětskému souboru od konce 60. let; "kaplická dramaturgie".

Literatura základní:

- O. Chaloupka-V. Nežkusil: Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury I, II, III, Praha 1973, 1976, 1979
V. Stejskal: Moderní česká literatura pro děti, Praha 1962
O. Chaloupka- J. Voráček: Kontury české literatury pro děti a mládež, Praha 1979
J. Sedlák: Epické žánre v literatúre pre mládež, Bratislava, 1972

E. Machková: Zásobník dramatických her, cvičení a improvizací, OKS Praha-západ, Praha 1983

Dětské divadlo, Praha 1976

Dětské divadlo II. Praha 1978

Recitujeme, Praha 1977

Recitujeme 2, Praha 1980

Dětské loutkové divadlo, Praha 1980

Dětské loutkové divadlo 2, Praha 1983

Literatura doplňující:

J. Kabele-V.Smetáček-V.Vosnička: Morfologie dětské knihy, Praha 1981

J. Voráček: Historické a teoretické koncepce české literatury pro mládež, Praha 1982

F. Tenčík: Umění dětem, Praha 1972

O pohádkách /sborník/, Praha 1960

časopis Zlatý máj.

Zpracovali: dr. Frant. Sokol a Jar. Provazník,

8. Úvod do dramaturgie a dramatizátorský seminář /50 hod. - 20+30/

Metody: a/ přednáška /hromadná výuka/

b/ praktický seminář /dělená výuka - cca 10-20 posluchačů ve skupině/ - v I. ročníku povinné pro všechny frekventanty, v II. ročníku /podle zájmu posluchačů a návrhu lektora./

Cíle předmětu: Poskytnout základy dramaturgického vzdělání se zaměřením na dětské divadlo a základní představu o dramatizátorské práci. Nejtalentovanějším umožnit řízenou autorskou praxi.

8.1. Úvod do dramaturgie dětského souboru /5 hod. hromadná výuka/

Základní dramaturgické činnosti - obsah pojmu dramaturgie /0,5 hod./

8.2. Dramaturgie dětského souboru /1 hod./

proměna dramaturgie v závislosti na změně pojetí dramatické výchovy - volba textu z hotové repertoárové nabídky vyžaduje primární ohled nikoli k divácké veřejnosti, ale ke kolektivu hrajících dětí; eticko-umělecká kritéria, jimiž se řídíme při volbě textu vhodného pro dětský soubor.

8.3. Specifické vlastnosti dramatického textu pro dětský soubor /2 hod./

Tématické a žánrové rozpětí her, vhodných pro dětský soubor /pohádková hra klasická a moderní; hra ze života dětí; dobrodružná hra; adaptace divadelních her klasických či lidových; problematika přejímání textů z dílen ostatních dětských souborů/; kompoziční zvláštnosti hry pro dětský soubor /epická výstavba příběhu oproti klasické stavbě tradičního dramatu; její funkčnost z hlediska dětské psychologie a z hlediska tvořivých schopností dítěte/. Scénář montáže a pásma pro dětský recitační soubor.

8.4. Divadlo hrané dětmi jakožto autorské divadlo /3 hod./

Specifický obsah pojmu "autorství" nikoli jako individuální autorská práce vedoucích, ale vzájemné tvořivé ovlivňování souboru vedoucím a naopak; objasnění pojmu "dramatizace" v nejširším možném rozpětí od klasického převedení epického textu v plnohodnotný dramatický tvar až po dramatizaci, realizovanou scénickým jednáním; kritéria pro volbu vhodné předlohy k dramatizaci /etická, estetická, kompoziční/; autorské a scénické prostředky. umožňující realizaci zvolené epické látky dětským souborem /prostředky zcezení a denaturizace, užití vypravěče, retrospektivy, písniček, jazykové a gestické stylizace, použití variací, refrénu atd./; srovnávací rozbor zdařilé dramatizace, určené pro dětský soubor, s epickou předlohou;

8.5. Zadání úkolu pro praktický dramatizátorský seminář
/0,5 hod./

Nutno zadat nejméně 3 měsíce před konáním semináře
/potřeba přípravy - hledání předlohy, její čtení, zá-
měr pro dramatizaci apod./

8.6. Dramatizátorský seminář

A - povinný pro všechny /I. ročník/ - 8 hod. /dělená
výuka/

B - volitelný, výběrový /II. ročník/ - 30 hodin /dě-
lená výuka/

Každý z frekventantů si zvolí předlohu pro drama-
tizaci a vybraný titul ohlásí v určeném termínu vede-
ní kursu. Pedagogičtí vedoucí sdělí všem účastníkům
všechny zvolené tituly a uloží jim, aby se do příští-
ho semináře seznámili s těmito látkami.

Účastníci semináře postupně seznámí lektora a celý ko-
lektiv s autorsko-inscenační koncepcí zvolené látky,
eventuálně s bodovým scénářem. Projekt je pod vedením
lektora kolektivně posouzen, tvořivě rozvíjen a oboha-
cován připomínkami.

Na jednom pětihodinovém semináři je možno odpovědně
zpracovat tímto způsobem 2-3 témata. Jsou stanoveny
úkoly pro další seminář - rozpracované látky dovést do
další fáze, seznámit se s projekty dalších účastníků
semináře. Bodové scénáře, eventuálně 1. verze drama-
tizace zašlou účastníci semináře, jejichž projekty
byly prodiskutovány, v období mezi dvěma semináři
/nejpozději 4 týdny před dalším setkáním/ lektorovi a
3-4 vybraným seminaristům, aby byla zajištěna včasná
příprava a aktivní spolupráce všech zúčastněných na
dalších setkáních.

V průběhu 2. ročníku je práce završena na soustředě-
ní zveřejněním dokončených zdařilých prací, které mo-
hou být přihlášeny a klasifikovány jako absolventská

práce účastníka kursu.

Literatura základní:

- M. Česal: Teorie dramatu a loutková hra, ÚDLUT 1970
Z. Kořínek: Divadlo a drama, Amatérská scéna 1978, č.1-12
Z. Kořínek: Úvod do praktické dramaturgie, ÚKVČ 1980
J. Mistrík: Dramatický text, SPN Bratislava 1979
O. Zich: Estetika dramatického umění, Praha 1931
E. Machková: Předmluvy k sborníkům Dětské divadlo a Dětské divadlo 2, Albatros 1976 a 1978

rozšiřující a doplňující:

- J. Kovalčuk. Autorské divadlo 70. let, ÚKVČ 1982
M. Česal: Žánry a struktura dramatu, ÚDLUT 1969
Cyklus Přesívání na tělo, Čs. loutkář 1982
G. Freytag: Technika dramatu Praha 1944, slovensky Bratislava 1959

Divadelní texty

- Sborníky: Pohádky a nepohádky I., ÚKVČ
Pohádky a nepohádky II., ÚKVČ
Rozpustilé pohádky, DILIA
Vrabčáci a hastrmani, DILIA
Rozmanitosti, DILIA
Hofmanovy pohádky, DILIA
Dětské divadlo, Albatros 1976
Dětské divadlo 2, Albatros 1978
Dětské loutkové divadlo, Albatros 1979
Dětské loutkové divadlo 2, Albatros 1983
D. Svozilová: Andersenovy pohádky, DILIA
J. Delongová: Tři princezny na vdávání, DILIA
S. Pavelková: Střepinky

Sborníky pásem pro dětský přednes /vše DILIA/

Hřej, sluníčko, hřej
Od třinácti do šestnácti
Svět dětí, ptáků, fislek
Tajné skryše slov

Zpracovala Zdena Josková

3228/85/ZUČ

9. Režie v dětském souboru - 50 hod.

Metody: a/ přednáška a seminář s konkrétními příklady, ukázkami, jejich řešeními ... - 10 hod.
b/ praktický seminář /dělená výuka cca 10 - 15 posluchačů ve skupině/ - praktická realizace od konkrétního námětu - předlohy - dram. textu k inscenaci 40 hod.

Cíl předmětu: Poskytnout posluchačům přehled o smyslu, náplni, charakteru, možnostech a prostředcích režie, o vztazích jednotlivých složek inscenace k celku a o završující funkci režie. Dát jim možnost ověřit a rozšířit si tyto poznatky v praxi.

9.1. Dramatická výchova dětí a divadelní inscenace /1/2 hod./

Inscenace jako jeden z prostředků dětské dram. výchovy a její orientační cíl /esteticko-mravní náplň tématu - myšlenky inscenace, sociálně-komunikační stránka inscenace, zodpovědnost, volní vlastnosti, altruistické prvky, polytechnická dovednost.../Inscenace a dramatická hra: dramatická hra jako příprava osobnosti pro život i inscenaci, jako prostředek získávání návyků a dovedností pro inscenaci, jako zdroj tématu, námětu, jako tvarové východisko, příp. jako základ inscenace. Principy režie v dětském divadle: vycházet z dětí, vést je ve všech směrech dál.

9.2. Režie a režisér /funkce a osoba/ v historii divadla /1 hod./

Režie - nezbytná umělecky-organizační funkce. Režisér - osoba, která tuto funkci vykonává. Nepřítomnost režiséra do 19. století - funkci režie zajišťovala světónázorová jednota ideová i estetická /slohová jednota/. Současní významní režiséři naši a světoví.

9.3. Náplň funkce režie /1 hod./

Vytvoření dramaturgicko-režijní koncepce inscenace.

Její realizace. Činnost organizační: vnější organizace zkoušek /kdy, kde, kdo/, vnitřní organizace dění na jevišti k naplnění dramaturgicko-veřejné koncepce či k jejímu vzniku a tříbení. Činnost metodická: jak vést lidi-herce k tvorbě. Souvislost metody práce s výsledkem-inscenací. Podíl jednotlivých účastníků na tvorbě inscenace - princip otevřenosti v divadelní práci, diskuse, typy režisérů, principy a charakter práce v divadle tradičního a netradičního typu: individuálnost proti kolektivnosti, dělba práce, rozdíl v komplexnosti zkoušek, v směřování integrace, ve výsledné syntetičnosti.

Činnost pedagogická: rozvíjení hereckých aj. schopností, dovedností atd. ve zvoleném, pro divadlo specifickém směru.

9.4. Dramaturgicko-režijní koncepce /2 1/2 hod./

Téma, myšlenka, prostředky nejúčinnějšího sdělení tématu, /žánr, styl, druhy divadelnosti, formy/.

Metody práce na dramaturgické a režijní koncepci: analýza, syntéza, intuice. Týmová, kolektivní práce na dramaturgicko - režijní koncepci a vůdčí postavení režiséra. Prostředky kolektivního získávání materiálu k dramaturgicko-režijní koncepci: rozhovor, písemné projevy, herecké etudy, výtvarné vyjádření

9.5. Syntetizující funkce režie, podíl jednotlivých složek /5 hod./

Textový podklad: jednota dramaturgicko-režijních záměrů, postavení textu v procesu tvorby inscenace /východisko, meziproduct, dodatečný zápis/, formy textového podkladu /libreto, dramatický text, scénář/; podíl textové složky na sdělení.

Scénografická složka: mluva prostoru /kukátko, aréna, prstenec ...; Tvar prostoru a jeho členění - vliv na psychiku diváka a herce/, mluva předmětu /kostým, rekvizita, loutka; jejich rozdíl; jejich možnosti; jejich

vliv na hrajícího i na styl jeho hry/, mizanscéna jako režijní prostředek vytváření významů pomocí prostoru a herce.

Hudebně-zvuková složka: zvuk a hudba jako význačný rytmizační prvek.*

Herecká složka - pohyb a mluva: spolupráce režiséra a herce, herec a prostor - mizanscéna, temporytmus /archetypální a hierarchizační význam/

9.6. Praktická realizace inscenace /40 hod. - děleno/

Cesta od východiska - námětu, předlohy, dramatického textu, přes vytvoření dramaturgicko-režijní koncepce až k jevištně realizované inscenaci. Kolektivní práce pod vedením lektora nejlépe v pěti čtyřhodinových blocích, mezi nimi domácí individuální práce /např. na dramaturgickém zpracování textu/. Vzájemné předvedení prací zúčastněných skupin /předpokládáme dvě skupiny o 10 maximálně 15 členech/.

Literatura:

Z. Hořínek: Úvod do praktické dramaturgie, ÚKVČ 1980

J. Kovalčuk: Autorské divadlo 70. let, ÚKVČ 1982

L. Richter: Literatura, divadlo a my, ÚKVČ 1984

České divadlo, Divadelní ústav 1979 - /zejména 1. J. Honzl,

2. Divadla studiového typu, 3. J. Frejka,

5. E.F.Burian, 6. O současné české režii/

Světové divadlo, Divadelní ústav

Teória dramatických umení, Tatran Bratislava 1979

E. Kolár: 100 + 1 kapitola o režii loutkových her, Stře-
dočeské KKS 1980

H. Heryan: K otázce amatérské divadelní režie, ÚKVČ 1974

ABC dramatické výchovy, Čs. loutkář 1980-81 /zejména Kom-
plexnost? Integrace? in Čs. loutkář 1980/18/

Zpracoval: Luděk Richter

3231/85/ZUČ

10. Dějiny divadla a dramatu - 40 hod.

Metoda: přednáška

Cíl předmětu: získat základní orientaci ve vývoji divadla a dramatu zejména v hlavních, klíčových obdobích a strukturách s důrazem a typy divadla a dramatu využitelné v práci s dětmi.

10.1. Počátky divadla /4 hod./

Prvky divadelního projevu v předhistorické společnosti. Vznik divadla v Řecku. Látkové okruhy řeckých tragédií. Skladba vrcholné tragédie a komedie. Způsob provozování, jevištní prostor, herectví.

Aischylos, Sofokles, Euripides, Aristofanes, Menandros. Vývoj divadla v Římě pod vlivem řeckým i samostatné projevy. Komedie, výpravná hra, mimus. Plautus, Terentius

10.2. Středověké divadlo /4 hod./

Dva prameny obnovy divadla: velikonoční obřady postupně dramatizované a lidové komediantské produkce. Období liturgické, pololiturgické a období mystérií. Mirakl, moraliza. Způsob provozování rozvitých mystérií, jevištní prostor, dekorace, herectví. Postupné osamostatňování interludií - komedie. Český vývoj: Mastičkář.

10.3. Renesanční divadlo /4 hod./

Společenské a kulturní předpoklady renesance. Nový obraz přírody a člověka v literatuře a výtvarném umění. Italská komedie v 16. století, Macchiavelli, Ruzante. Pastorála. Commedia dell'arte - postupné utváření, masky, typy, scénáře, improvizace. Professionalizace divadla. Vliv italské renesance na evropské divadlo.

Vývoj ve Španělsku, "zlatý věk" španělské literatury a divadla. Divadelní žánry, způsob provozování Lope de Vega.

10.4. Anglické divadlo /4 hod./

Vývoj anglické společnosti a specifické rysy anglické renesance. Alžbětinské divadlo - vznik profesionálních divadelních společností, londýnská veřejná i soukromá divadla, uspořádání provozu, divadelního prostoru, scéna a herectví. W. Shakespeare, Jonson, Marlowe.

10.5. Reakce na renesanci /4 hod./

Společenské pozadí. Vznik opery /Monteverdi/, barokní dvorské divadlo, Galli-Bibiena. Jezuitské divadlo. Estetická doktrína francouzského klasicismu. Corneille, Racine, Molière. Pomoliérovská komedie, italská komedie v Paříži, divadlo pantomimy, divadlo na tržišti.

Goldoni a jeho reforma, C. Gozzi. Metastasio a vývoj italské opery. Anglická restaurační komedie, Sheridan, J. Gay.

10.6. Divadlo v 18. století a 1. polovině 19. století /4 h./

Společenské předpoklady osvícenství. Generace Encyklopedie, Diderot a jeho "Herecký paradox", Beaumarchais. Vznik měšťanské tragédie.

Vývoj německého divadla, Hanswurst, G. E. Lessing, Sturm und Drang. Goethe a Schiller.

Počátky obrození v českém divadle, společenské předpoklady. Generace Boudy. Lidoví loutkáři.

Divadlo v Rusku, Sumarokov, Fonvizin. Nevolnické divadlo, Gribojedov.

10.7. Romantismus /4 hod./

Romantismus jako výraz nového pocitu doby po francouzské revoluci. Byron. Hugo, Musset, Dumas st. Proměna hereckého slohu.

Specifika romantismu německého - H. Kleist, rakouského - Grillparzer, Nestroy.

Postupné přežívání romantismu. Francouzská společenská komedie - Dumas ml., Augier, Becque, Scribe.

Tylova koncepce českého divadla. Potylovský vývoj. Prozatímní divadlo a jeho generace autorská a herecká.

10.8. Realismus a naturalismus /4 hod./

Společenské pozadí nástupu realismu a naturalismu, pozitivismus a materialismus. Zolův manifest. H. Taine.

Theâtre libre, Freie Bühne.

H. Insen, model jeho dramatu.

Vznik Národního divadla. Boje o realismus: Stroupežnický, Preissová, Mrštíkové, Jirásek. Vývoj české kritiky.

10.9. Vývoj ruského divadla v 19. st. a jeho vlivy /3 hod/
Gogol, Ostrovskij.

Vznik MCHATu. Stanislavskij a jeho systém. Němirovič-Dančenko, Čechov, Gorkij.

Vliv Moskevských na české divadlo. Zápas o proměnu hereckého stylu - Kvapilová, Vojan. Vývoj české režie, Šmaha, Kvapil, nástup Hilarův.

Symbolistická reakce na realismus - pozdní Ibsen, Maeterlinck,

Německý naturalismus a symbolismus: Hauptmann

Divadelní názor G. B. Shawa.

10.10. Divadlo 20. století /5 hod./

Říjnová revoluce jako podnět k proměně divadelního názoru. Revolty proti ibsenismu a psychologismu:

Sovětská avantgarda. Majakovskij, Mejerchold, Ochlopkov, Tairov. B. Brecht a jeho epické divadlo

a herectví demonstrace. České divadlo po roce 1918.

K.H.Hilar. Gamzovo studio, Osvobozené divadlo Honzlovo a V + W, D 34 E. F. Buriana, Frejkovo Dada.

Pokroková kritika: Fučík, Václavek, Konrád, Majerová.

Loutkové divadlo, divadlo pro děti a mládež.
Nová generace herecká. Čapkové, Langer, Vančura,
Nezval. Příprava nástupu socialistického divadel-
nictví. Divadelní zákon z roku 1948.

Literatura:

L. Moussinac: Divadlo od počiatku po naše dni, Bratisla-
va 1965

Dějiny čes. Divadla I - III, Academia 1968, 1969, a 1977

Povinná četba:

Sofokles:	Král Oidipus
Shakespeare:	Hamlet Večer tříkrálový
Lope de Vega:	Ovčí pramen /Fuente ovejuna/
Molière:	Tartuffe
Corneille:	Cid
Beaumarchais:	Figarova svatba
Schiller:	Úklady a láska
Hugo:	Ruy Blas
Tyl:	Drahomíra Tvrdohlavá žena
Mrštíkové:	Maryša
Gogol:	Revizor
Ostrovskij:	Bouře
Čechov:	Racek
Gorkij:	Barbaři
Čapek:	Bílá nemoc
Brecht:	Matka Kuráž
Ibsen:	Divoká kachna Nora

Zpracovala: Alena Urbanová

11. Práce s loutkou - 30 hod.

Metoda: praktický seminář s výkladem

Cíl předmětu: Osvojení základních loutkářských dovedností, rozvíjení tvořivých schopností.

Alternativa - 20 hodin - bez praktické výroby loutky a s kolektivním zpracováním vybraného textu

11.1. Specifika loutkového divadla /2,5 hod./

též divadla loutek, divadla s loutkami, divadla lidí a věcí, divadla oživených předmětů apod.

a/ smysl práce s "oživeným předmětem" - loutkou, smysluplnost užití tohoto jevištního prvku ve vztahu k předloze a divadelnímu záměru režiséra a souboru

b/ možné formy užití předmětu nebo loutky

- jako pouhého prvku ilustrujícího
- jako prvku umožňujícího stylizaci a nadsázku
- jako prvku umožňujícího vyjádřit se znakovým symbolem a zejména jevištní metaforou a vedoucím k umocnění divadelního záměru a sdělení

c/ iluzivní a neiluzivní formy loutkového divadla

d/ specifika a smysl práce s loutkou v dětském souboru

11.2. Hra s předmětem jako součást dramatické hry /3,5 hod./

a/ smysl práce s předmětem v dramatické výchově; přínos k všestrannému rozvíjení dětí

b/ jednotlivé formy hry s předmětem /s míčky, košťaty, tyčemi, polštářky, šátky, kbelíčky atd./

- předmět jako cvičební náčiní
- " jako rekvizita
- " jako zástupná rekvizita
- " jako loutka

c/ možnosti využití těchto forem práce s předmětem pro divadelní inscenace, hrané dětmi.

11.3. Loutka /10 hod./

a/ jednotlivé druhy loutek

- loutky používané většinou při drobných komorních inscenacích, hraných na stolcích nebo malých paravancích - tj. loutky kornoutové, plošné, stojánkové, prstové, dlaňové-rukavicové, různé typy hůlkových loutek a loutek z drobných předmětů /vařečky, krabičky atd./

loutky, používané většinou při neiluzivním způsobu práce na jevištní inscenaci v dětském souboru, tj. různé typy improvizovaných a netradičních loutek, různé typy hůlkových, tyčových, plošných a poloplošných loutek vedených shora i zespodu, hračky, manekýni, stínohra, atd.

- loutky, používané většinou při iluzivním způsobu práce, tj. maňasci, tyčové a hůlkové loutky, javajky, marionety,

b/ základní zásady oživování loutek ve vztahu k možnostem jednotlivých typů

- loutka žije, když vidí, slyší, cítí, myslí a jedná
- řeč loutky
- rytmičnost loutky
- stylizace gest a pohybu, fázování, celková stylizace v práci s loutkou

c/ dramatická hra s loutkou, zaměřená k vytvoření jednotlivých dovedností dětí při oživování loutek /cvičení, etudy, hry/.

d/ práce herce, oživujícího loutku neiluzivně, viditelně /bez paravánu/; jeho vztah ke hře, k loutce, k postavě, loutkou zpodobňované, k partnerům ve hře, k ostatním postavám hry; různé možnosti vyjadřování těchto vztahů

e/ /širší varianta/: výroba některého typu loutky

11.4. Výtvarná a hudební /zvuková/ složka loutkových inscenací /4 hod./

- a/ - loutky a jejich výtvarná hodnota
- výtvarný "klíč" inscenace
 - podíl "viděného" na loutkovém jevišti
 - vztah typu loutek a celkového výtvarného záměru ke zvolenému způsobu práce v souvislosti s námětem inscenace
 - Přiměřenost typu loutek k dovednostem hrajících
 - inspirativní přínos dětí k výtvarnému pojetí loutek a jejich případný podíl na realizaci výtvarné složky inscenace
 - "ozvučování" akcí loutek
 - hudba a zvuky - formy užití jak při práci na loutkové inscenaci, tak při dramatické hře s loutkou
 - vztah zvukové složky inscenace ke zvolenému způsobu práce v souvislosti s námětem inscenace
 - podíl dětí nejen při hledání možných způsobů "ozvučování" akcí loutek, ale zejména při realizaci celé hudebně-zvukově-rytmické složky inscenace.

11.5. Inscenace v dětském loutkářském souboru /10 hod./

Kolektivní příprava inscenace v dětském loutkářském souboru na základě 1-2 hříček /rozsah asi 10 min./. Předvedení inscenace posluchačům z ostatních skupin a specializací.

Literatura:

Dětské loutkové divadlo 1. a 2, Albatros 1979, 1983

Hana Budínská: Děti hrají s loutkou, Čs. loutkář 1983,
č. 1 - 12

J. Dvořák: Zkuste to s námi, KKS Ostrava 1979

Cyklus ABC dramatické výchovy, Čs. loutkář 1980/č.4/-
1981 /č. 4/

Hana Budánská- Jar. Provazník: Loutky podněcují, inspi-
jí a baví anebo Loutkářům nepřístupno, ÚKVČ
1981

Hana Budánská: Loutkář - odznak odbornosti, Mladá fronta
1978

Zpracovala: Milada Mašatová

12. Dětský přednes sólový a kolektivní - 30 hod.

Metoda: Výklad s praktickými cvičeními

Cíl předmětu: Osvojení základních vědomostí a dovednos-
tí potřebných pro vedení dětského přednášeče a dětské-
ho recitačního kolektivu.

Alternativa - 20 hod. - bez práce na scénáři a na vy-
stoupení

12.1. Úvod do metodiky dětského přednesu /2 hod./

Společenská funkce přednesu, přednes jako sdělení po-
sluchači, názor přednášeče jako východisko. Osvoje-
ní autorova textu, rozdíl mezi pochopením textu a
schopností jej interpretovat. Rozdíl mezi uměleckým
přednesem a dětským přednesem. Dětský přednes jako
zveřejnění dětského pohledu na svět. Dětský kolek-
tivní přednes.

12.2. Základy praxe dětského přednesu /4 hod./

Dramaturgie dětského přednesu - vedení dětí k sa-
mostatnému výběru textu, odpovídajícímu věku a schop-
nostem. Podněcování vlastních představ dětí a jejich
myšlení, podněcování osobitosti, přirozenosti vyjadřo-
vání dětských představ a názorů. Základy sborové re-
citace, její historie, praktické ukázky.

12.3. Tvorba scénáře pro dětský přednes /6 hod./

Pásmo a montáž - jejich rozdíly. Základní principy montáže, volba textů pro montáž a pásmo. Základní principy stavby pásma a montáže. Praktické pokusy o sestavení pásma nebo montáže, vhodných pro práci v dané skupině posluchačů.

12.4. Interpretační prostředky přednesu /4 hod./

Frázování, přízvuky, pauzy, temporytmus, dynamika přednesu. Stavba sólového přednesu. Praktická práce na textu.

12.5. Stylizace kolektivního projevu/4 hod./

Funkce a vztah slova a pohybu na jevišti, rozdíl mezi hercem a recitátorem, jejich diferenciací. Pohyb a emoce. Časový vztah slova a gesta, citový vztah mluvčího k řeči. Pohyb ve vztahu k prostoru.

12.6. Práce na inscenaci pásma nebo montáže /10 hod./

Od improvizace k režii, formování přirozeného dětského jednání. Využití nápadů dětí, hravé vedení k splnění režijního záměru. Vztah slova a hudby, využití rekvizity. Práce na různých typech pásem, různé pracovní postupy.

Literatura základní:

M. Dismán - V. Kubálek: Dětský přednes a dramatický projev, SPN 1968

V. Kubálek: Abeceda dětského přednesu, ÚKVČ 1978

Recitujeme 1 a 2, Albatros 1977 a 1980

D. Musilová a kol.: Slovníček uměleckého přednesu, Středočeské KKS 1981

Doplňující a rozšiřující:

Josef Mistrík: Hovory s recitátorem, Martin 1971

O. Zich: O typech básnických, Praha 1937

Jiřina Novotná-Hůrková: Opřesvědčivosti uměleckého přednesu, ÚKVČ 1979

Zpracovaly: Soňa Pavelková a Eva Machková

3240/85/ZUČ

13. Seminář teorie a metodiky dramatické výchovy - 30 hod.

Metoda: seminární; samostatná teoretická a metodická činnost pod vedením lektora - konzultanta

Cíl předmětu: Umožnit nejvyspělejším posluchačům odborné vedení při samostatné teoreticko-metodické práci; hlubší promyšlení základních problémů dramatické výchovy. Zpracování absolventské práce.

Alternativa: 20 hodin /krácení podle skladby posluchačů.

13.1. Úvod do semináře teorie a metodiky /5 hod./

Přehled metod dramatické výchovy - improvizace a interpretace jako základní metody. Kritéria třídění improvizací, cvičení a dramatických her. Typy látky dramatické výchovy, Způsob volby tématu, zadání témat prací podle specializace posluchačů.

13.2. Seminář - analýzy prací /15 hod./

Přesné vymezení a zúžení zadaných témat na konkrétní, dosud neřešený problém, vypracování osnovy práce, její schválení; analýza 1. verze práce. Základem prací jsou záznamy a popisy z vlastní praxe posluchačů. Téma mohou být volena z oblastí ryze teoretické /rozpracování cílů, obsahu, metod, některé historické etapy atp./, anebo metodické /vypracování metodických řad cvičení v určité oblasti, výběr literárních předloh pro určitý účel apod./ Individuální konzultace s lektorem jsou kombinovány s kolektivní seminární diskusí o vybraných pracech.

13.3. Hodnocení dětského divadla a přednesu /10 hod./

Práce porotce v dětské soutěži a na přehlídce, kritéria hodnocení, posuzování ukázek metodiky práce, hospitace ve třídě. Praxe na přehlídce.

Literatura základní:

E. Machková: Základy dramatické výchovy, SPN 1980

D. Musilová - I. Vyskočil: Psychologie porotcovy práce,
ÚKVČ 1981

E. Machková - V. Šrámková: K problematice práce porot dět-
ského přednesu, ÚKVČ 1981

rozšiřující:

podle volby tématu /individuální výběr/

Zpracovala: Eva Machková